

Національний
банк України

Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): врахування інвестицій між сестринськими підприємствами

Національний банк України

Департамент статистики та звітності
Київ, 2021

Головне: поліпшення статистики ПІІ

Основне

- Глобалізація економіки, використання складніших схем фінансування з метою отримання оптимальної вигоди від інвестицій та ефективного управління капіталами зумовили потребу в перегляді підходів до статистичного обліку прямих інвестицій.
- У 6-му виданні Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ6, 2009) та Еталонному визначенні ОЭСР прямих іноземних інвестицій (ПІІ) (4-е видання, 2008) введено поняття “сестринське підприємство” та передбачено включення до статистики ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами.
- Це дає змогу охопити більше боргових операцій в межах міжнаціональних корпорацій, точніше відобразити спрямованість інвестицій та здійснити їх точніший вимір.
- Національний банк України вдосконалив статистику платіжного балансу (ПБ), міжнародної інвестиційної позиції (МІП) у частині врахування в ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами.
- Відповідні ретроспективні уточнення часових рядів статистики зовнішнього сектору здійснено з 2015 року.

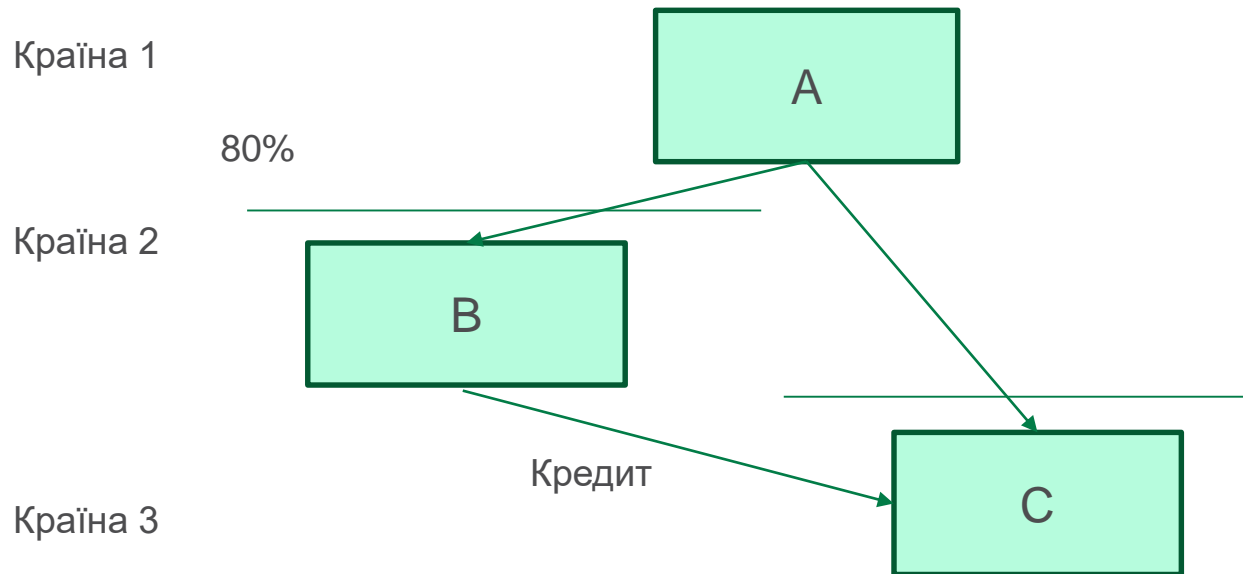
Головне: додатково враховано 6 млрд ПІІ

Результати

- Перегляд даних статистики зовнішнього сектору з метою врахування кредитів між сестринськими підприємствами (за даними файла звітності 4РХ) не впливає на сальдо фінансового рахунку платіжного балансу, чисту позицію МІП та валовий зовнішній борг, оскільки здійснюється лише перекласифікація кредитів зі статті «Інші інвестиції» до статті «Прямі інвестиції, боргові інструменти»:
  - операції/залишки за кредитами між сестринськими підприємствами в ПБ та МІП відображено в статті «Прямі інвестиції, боргові інструменти, інвестиції між сестринськими підприємствами»;
  - з одночасним коригуванням статей «Інші інвестиції, кредити та позики, зобов'язання, інші сектори» та «Прямі інвестиції, боргові інструменти, інвестиції прямого інвестора в підприємство прямого інвестування».
- За результатами врахування даних кредитів між сестринськими підприємствами станом на кінець III кварталу 2021 року чисті запаси ПІІ переглянуто на 6 млрд дол. США (з 55.1 до 61.1 млрд дол. США)
  - ПІІ за принципом активів/пасивів – зобов'язання збільшено на 6 млрд дол. США,
  - ПІІ за принципом спрямованості – ПІІ в Україну збільшено на 3.7 млрд дол. США, ПІІ за кордон зменшено на 2.3 млрд дол. США.

Сестринські підприємства - визначення

- **Сестринські підприємства** – це підприємства, які мають спільного безпосереднього або опосередкованого прямого інвестора, є резидентами різних економік, але володіють менше 10% статутного капіталу одне одного.

- Підприємство А здійснює контроль над підприємством В та має вплив на підприємство С. В та С вважаються сестринськими підприємствами, оскільки мають спільного прямого інвестора А. Операції/позиції між цими підприємствами включаються в статистику ПІІ, хоча вони не володіють капіталом одне одного. Наприклад, В може позичити кошти С за пільговими ставками завдяки контролю з боку А.

Операції між сестринськими підприємствами в платіжному балансі відображаються за принципом активів/пасивів

Кредити, отримані підприємствами прямого інвестування-резидентами від сестринських підприємств, відображаються у статті «Прямі інвестиції, чисті зобов'язання, боргові інструменти, інвестиції між сестринськими підприємствами»

Статті платіжного балансу	2020 рік	9 міс. 2021 року
Прямі інвестиції	58	-5 218
Чисті зобов'язання	304	5 947
Інструменти участі в капіталі	272	6 073
Участь в капіталі за виключенням реінвестування доходів	760	604
Реінвестування доходів	-488	5 469
Боргові інструменти	32	-126
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	-21	-543
Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)	0	14
Інвестиції між сестринськими підприємствами	53	403
<i>Кінцева контролююча материнська компанія — резидент</i>	<i>60</i>	<i>148</i>
<i>Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент</i>	<i>-65</i>	<i>149</i>
<i>Кінцева контролююча материнська компанія невідома</i>	<i>58</i>	<i>106</i>

Кредити між сестринськими підприємствами в статистиці ПІІ за принципом спрямованості відображаються відповідно до резидентної належності кінцевого контролюючого інвестора

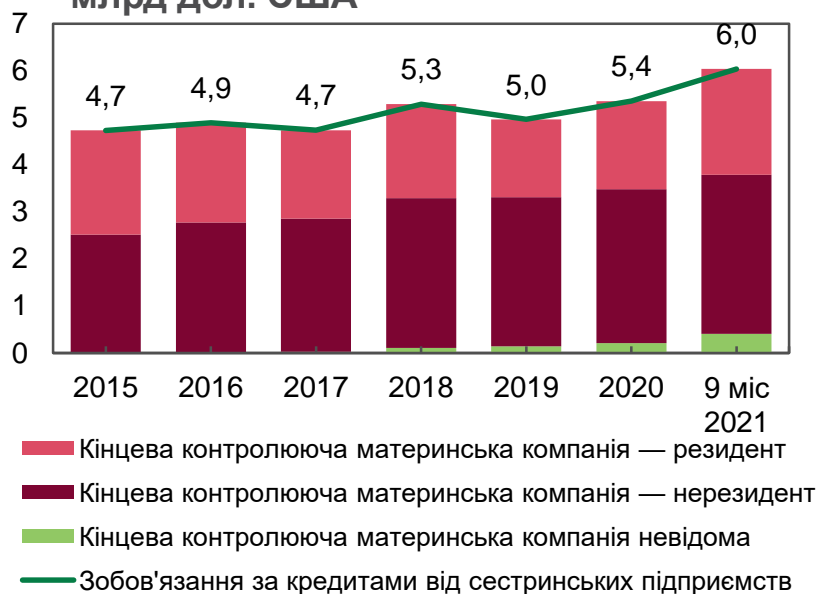

- Під час складання статистики ПІІ за принципом спрямованості класифікація операцій та залишків інвестицій між сестринськими підприємствами визначається за резидентною належністю кінцевого контролюючого інвестора (інвестора, що є реальним власником підприємства прямого інвестування):
  - якщо кінцевий контролюючий інвестор є резидентом, то кредити від сестринських компаній класифікуються як інвестиції за кордон;
  - якщо кінцевий контролюючий інвестор є нерезидентом, то кредити від сестринських компаній відображаються як інвестиції в Україну.
- Загальне сальдо прямих інвестицій під час розрахунку за методом активів/пасивів та за методом спрямованості залишається однаковим.

На практиці операції/позиції між сестринськими підприємствами переважно стосуються фінансування в межах групи через спеціалізовані компанії, які надають послуги казначейства або користуються перевагами найкращих умов фінансування.

Зобов'язання за кредитами від сестринських підприємств станом на кінець III кварталу 2021 року становили 6 млрд дол. США

Зобов'язання за кредитами від сестринських підприємств, запаси станом на кінець періоду, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

Зобов'язання за борговими інструментами ПІІ, запаси станом на кінець періоду, млрд дол. США

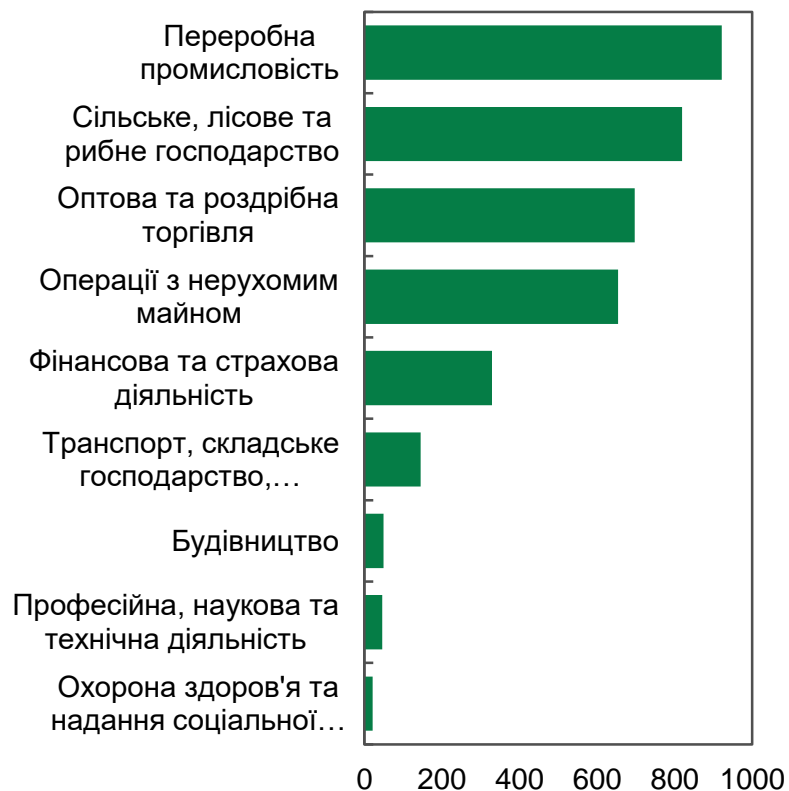

Джерело: НБУ.

Зобов'язання за кредитами від сестринських підприємств зосереджені в промисловості та оптовій торгівлі

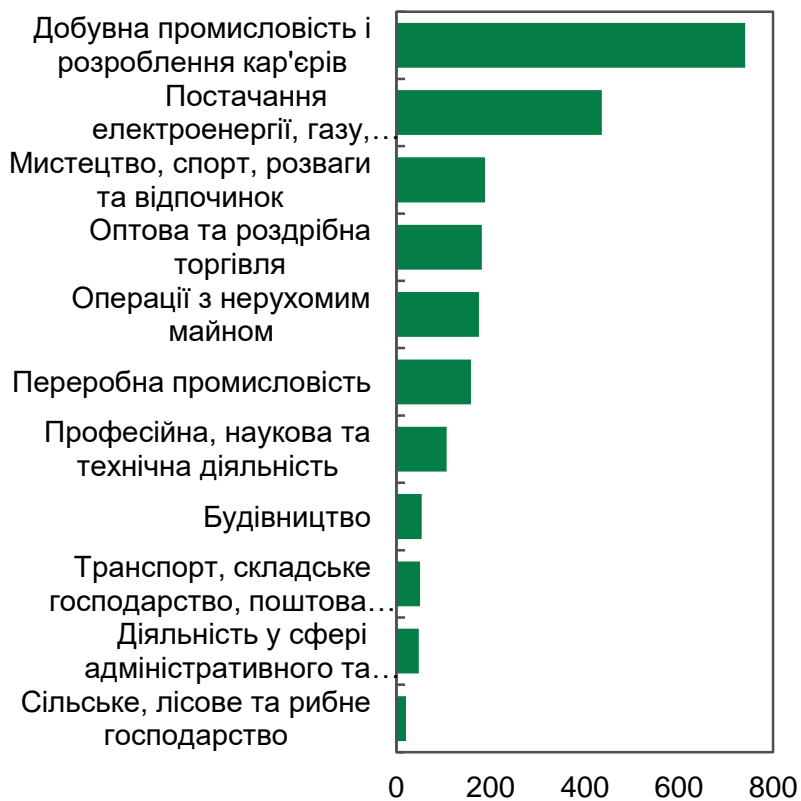
Зобов'язання за кредитами від сестринських підприємств станом на кінець III кварталу 2021 року за видами економічної діяльності, млн дол. США

Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент та невідома

Джерело: НБУ.

Кінцева контролююча материнська компанія — резидент

Джерело: НБУ.

Основними країнами-кредиторами були Кіпр та Велика Британія

Зобов'язання за кредитами від сестринських підприємств станом на кінець III кварталу 2021 року за країнами, млн дол. США

Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент та невідома

Джерело: НБУ.

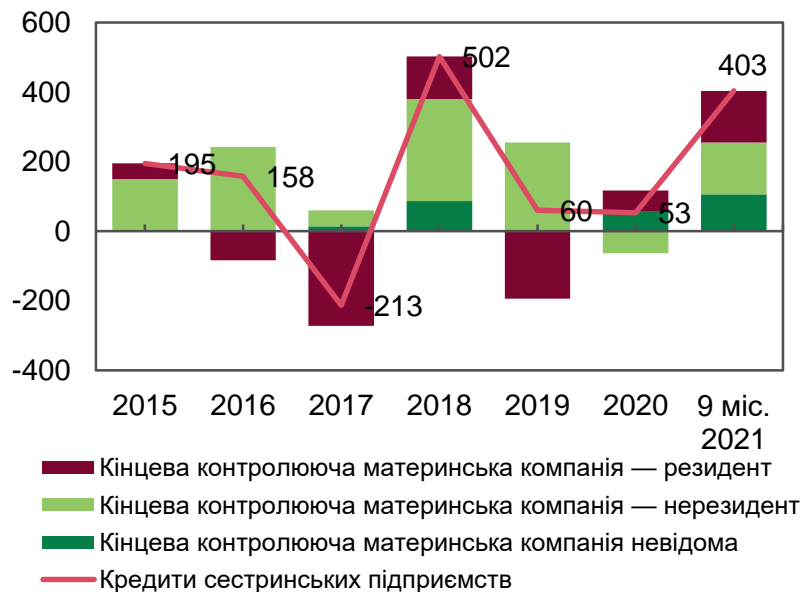
Кінцева контролююча материнська компанія — резидент

Джерело: НБУ.

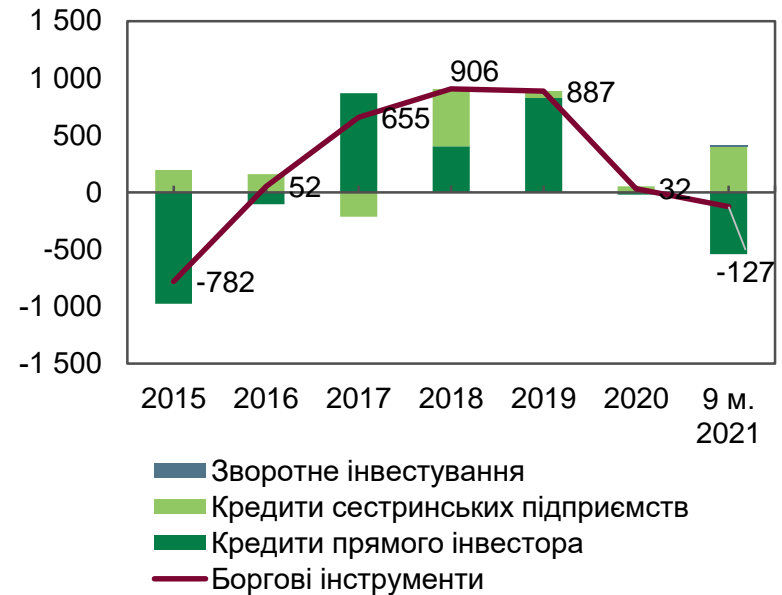
Обсяг чистих залучень за кредитами від сестринських підприємств за 9 місяців 2021 року становив 403 млн дол. США

Чисті залучення за кредитами від сестринських підприємств, млн дол. США

Джерело: НБУ.

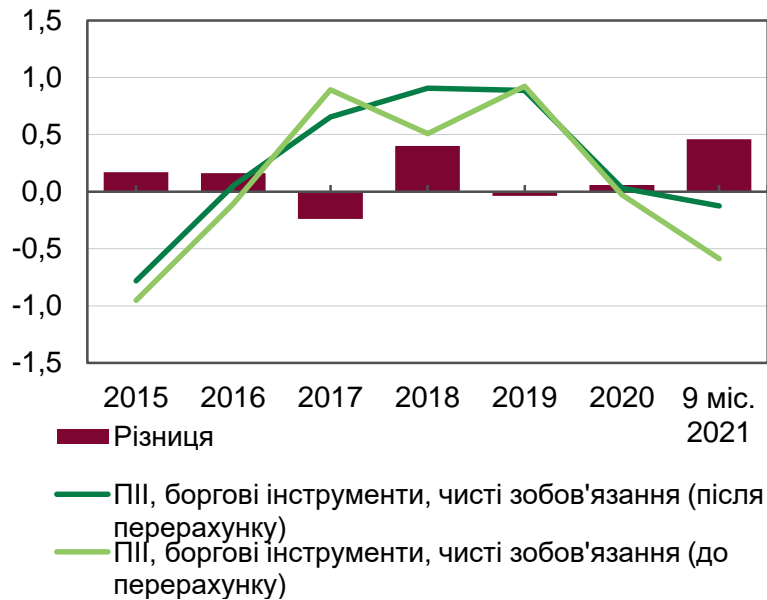
Чисті залучення за борговими інструментами в межах ПІІ, млн дол. США

Джерело: НБУ.

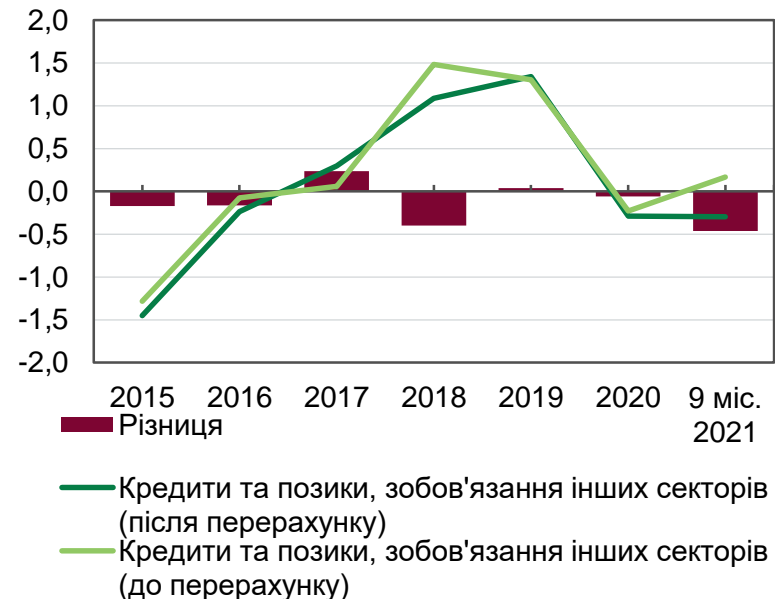
Врахування інвестиції між сестринськими підприємствами не впливає на сальдо фінансового рахунку за рахунок перекласифікації кредитів зі статті «Інші інвестиції» до статті «Прямі інвестиції, боргові інструменти»

Прямі інвестиції, боргові інструменти, чисті зобов'язання, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

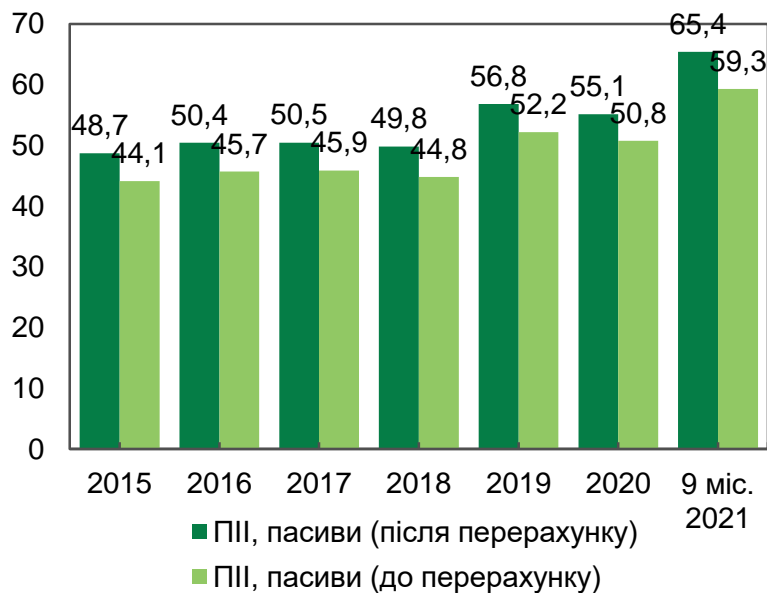
Кредити та позики, чисті зобов'язання інших секторів, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

У МІП з урахуванням кредитів сестринських підприємств зобов'язання за ПІІ збільшено на 6 млрд дол. США, водночас зменшено зобов'язання за кредитами інших секторів

Прямі інвестиції, пасиви, запаси станом на кінець періоду, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

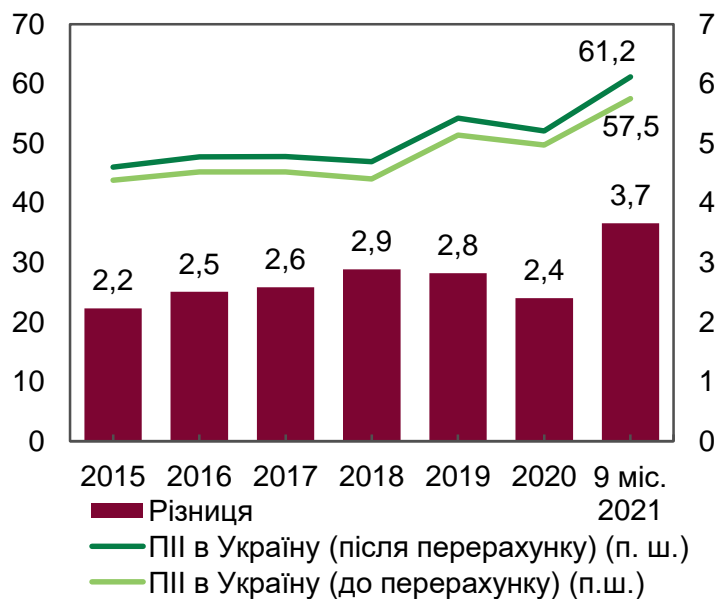
Кредити та позики, зобов'язання інших секторів станом на кінець періоду, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

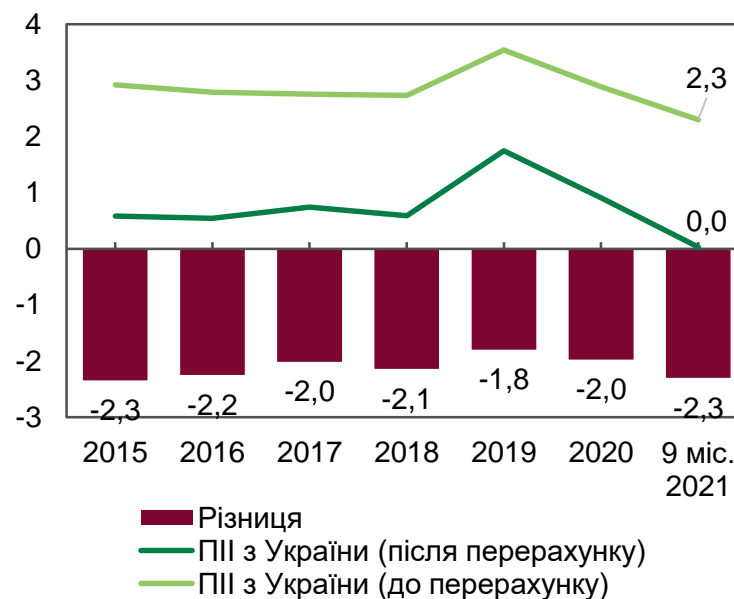
З урахуванням кредитів сестринських підприємств ПІІ в Україну збільшилися на 3.7 млрд дол. США, ПІІ за кордон – зменшилися на 2.3 млрд дол. США

ПІІ в Україну, запаси станом на кінець періоду, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

ПІІ з України, запаси станом на кінець періоду, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

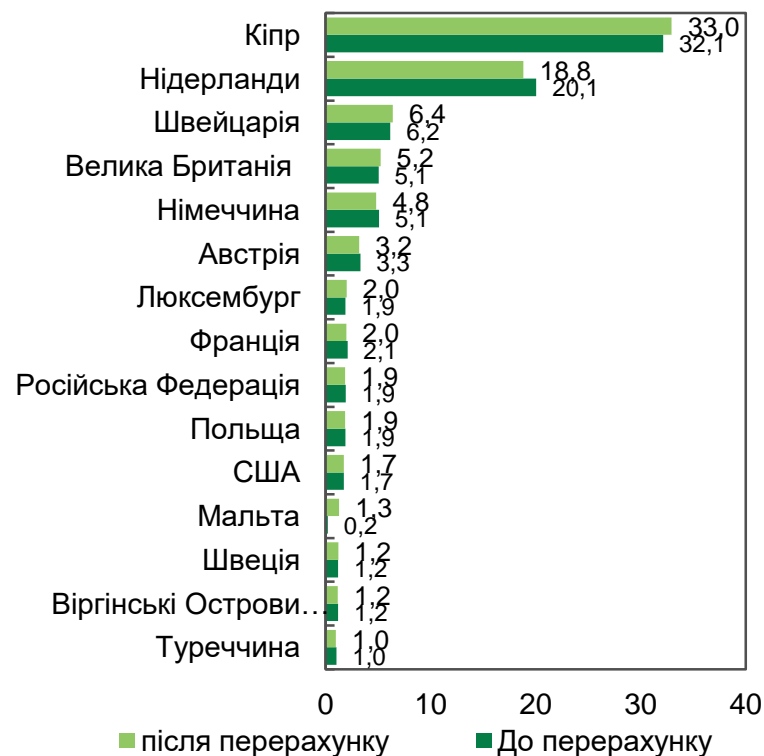
За результатами перегляду змінилася структура ПІІ в Україну за ВЕД та країнами

ПІІ в Україну, запаси за видами економічної діяльності станом на кінець III кварталу 2021 року, %

Джерело: НБУ.

ПІІ в Україну, запаси за країнами станом на кінець III кварталу 2021 року, %

Джерело: НБУ.

Додатки

Прямі інвестиції з урахуванням сестринських підприємств у платіжному балансі (за принципом активів/пасивів)

Млн дол. США	2015	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021
Прямі інвестиції	236	-3 955	-3 446	-4 859	-5 175	58	-5 218
Активи	38	173	234	116	621	362	729
Чисті зобов'язання	-198	4 128	3 680	4 975	5 796	304	5 947
Інструменти участі в капіталі	584	4 076	3 025	4 069	4 909	272	6 073
Участь у капіталі за виключенням реінвестування доходів	4 003	3 550	1 535	1 472	1 659	760	604
Інвестиції прямого інвестора у підприємства прямого інвестування	4 003	3 550	1 535	1 472	1 659	760	604
Реінвестування доходів	-3 419	526	1 490	2 597	3 250	-488	5 470
Боргові інструменти	-782	52	655	906	887	32	-126
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	-976	-106	867	405	827	-21	-543
Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)	0	0	0	0	0	0	14
Інвестиції між сестринськими підприємствами	194	158	-212	501	60	53	403
Кінцева контролююча материнська компанія — резидент	44	-84	-273	122	-194	60	148
Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент	150	242	47	293	254	-65	149
Кінцева контролююча материнська компанія невідома	0	0	14	86	0	58	106

Прямі інвестиції з урахуванням сестринських підприємств у МІП, запаси станом на кінець періоду (за принципом активів/пасивів)

Млн дол. США	2015	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021
Прямі інвестиції (1-2)	-45 429	-47 165	-47 021	-46 305	-52 467	-51 184	-61 129
1. Прямі інвестиції, активи	3 265	3 261	3 438	3 524	4 343	3 958	4 251
2. Прямі інвестиції, пасиви	48 694	50 426	50 459	49 829	56 810	55 142	65 380
Інструменти участі в капіталі	35 562	37 054	36 310	35 391	41 663	37 600	45 138
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	35 562	37 054	36 310	35 391	41 663	37 600	45 138
Боргові інструменти	13 132	13 372	14 149	14 438	15 147	17 542	20 242
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	8 276	8 348	9 278	9 008	10 035	12 082	14 036
<i>кредити прямого інвестора</i>	7 219	7 281	7 526	7 107	8 291	9 910	11 929
<i>торгові кредити підприємств з прямими інвестиціями</i>	1 057	1 067	1 752	1 901	1 744	2 172	2 107
Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)	121	127	133	137	142	100	166
Інвестиції між сестринськими підприємствами	4 735	4 897	4 738	5 293	4 970	5 360	6 040
Кінцева контролююча материнська компанія — резидент	2 220	2 120	1 878	2 002	1 656	1 875	2 252
Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент	2 505	2 764	2 834	3 180	3 169	3 272	3 384
Кінцева контролююча материнська компанія невідома	10	13	26	111	145	213	404

Прямі інвестиції з урахуванням сестринських підприємств, потоки за принципом спрямованості

Млн дол. США	2015	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ (A - L)	236	-3 955	-3 446	-4 859	-5 175	58	-5 218
A За кордон (A1 + A2)	-95	100	281	-127	842	22	-90
A1 Інструменти участі в капіталі	-51	16	8	-5	652	79	66
A1.1 Вимоги прямих інвесторів — резидентів до підприємств прямого інвестування — нерезидентів	-51	16	8	-5	652	79	66
A2 Боргові інструменти (A2.1 - A2.2 - A2.3)	-44	84	273	-122	190	-57	-156
A2.1 Вимоги прямих інвесторів — резидентів до підприємств прямого інвестування — нерезидентів	0	0	0	0	-4	3	6
A2.2 Зобов'язання прямих інвесторів — резидентів перед підприємствами прямого інвестування — нерезидентами	0	0	0	0	0	0	14
A2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами	44	-84	-273	122	-194	60	148
Кінцева контролююча материнська компанія-резидент	44	-84	-273	122	-194	60	148
L В Україну (L1 + L2)	-331	4 055	3 727	4 732	6 017	-36	5 128
L1 Інструменти участі в капіталі (L1.1)	584	4 076	3 025	4 069	4 909	272	6 073
L1.1 Зобов'язання перед прямими іноземними інвесторами (L1.1.1 + L1.1.2)	584	4 076	3 025	4 069	4 909	272	6 073
L1.1.1 Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	4 003	3 550	1 535	1 472	1 659	760	604
L1.1.2 Реінвестування доходів	-3 419	526	1 490	2 597	3 250	-488	5 469
L2 Боргові інструменти (L2.2 - L2.1 + L2.3)	-915	-21	702	663	1 108	-308	-945
L2.1 Вимоги до прямих іноземних інвесторів	89	157	226	121	-27	280	657
L2.2 Зобов'язання перед прямими іноземними інвесторами	-976	-106	867	405	827	-21	-543
L2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами	150	242	61	379	254	-7	255
Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент	150	242	47	293	254	-65	149
Кінцева контролююча материнська компанія невідома	0	0	14	86	0	58	106

Прямі інвестиції з урахуванням сестринських підприємств, запаси станом на кінець періоду за принципом спрямованості

Млн дол. США	2015	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ (A-L)	-45 429	-47 165	-47 021	-46 305	-52 467	-51 184	-61 129
A Прямі інвестиції за кордон (A1 + A2)	580	541	744	589	1 743	907	30
A1 Інструменти участі в капіталі	2 793	2 660	2 627	2 600	3 417	2 755	2 315
A2 Боргові інструменти (A2.1 - A2.2 -A2.3)	-2 213	- 2 119	- 1 883	- 2 011	- 1 674	- 1 848	- 2 285
A2.1 Вимоги прямих інвесторів — резидентів до підприємств прямого інвестування — нерезидентів	128	128	128	128	124	127	133
A2.2 Зобов'язання прямих інвесторів — резидентів перед підприємствами прямого інвестування — нерезидентами	121	127	133	137	142	100	166
A2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами	2 220	2 120	1 878	2 002	1 656	1 875	2 252
Кінцева контролююча материнська компанія — резидент	2 220	2 120	1 878	2 002	1 656	1 875	2 252
L Прямі інвестиції в Україну (L1 + L2)	46 009	47 706	47 765	46 894	54 210	52 091	61 159
L1 Інструменти участі в капіталі	35 562	37 054	36 310	35 391	41 663	37 600	45 138
L2 Боргові інструменти (L2.2 - L2.1 + L2.3)	10 447	10 652	11 455	11 503	12 547	14 491	16 021
L2.1 Вимоги до прямих іноземних інвесторів	344	473	683	796	802	1 076	1 803
L2.2 Зобов'язання перед прямими іноземними інвесторами	8 276	8 348	9 278	9 008	10 035	12 082	14 036
L2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами	2 515	2 777	2 860	3 291	3 314	3 485	3 788
Кінцева контролююча материнська компанія — нерезидент	2 505	2 764	2 834	3 180	3 169	3 272	3 384
Кінцева контролююча материнська компанія невідома	10	13	26	111	145	213	404